

NAŠE HLASY

INDEPENDENT CZECHOSLOVAK WEEKLY—NEZÁVISLÝ ČESKOSLOVENSKÝ TYDENÍK

Saturday, February 8, 1964. Authorized as second class mail by the Post Office Department. No. 5, (352) Vol. X.

KOMUNISTICKÉ PŘÍPRAVY K SNÍŽENÍ ŽIVOTNÍ ÚROVNĚ

Arno Hais

Obtíž, s níž se komunistické hospodářství setkalo v roce minulém, kdy plán v průmyslu byl sice překročen, ale výroba zůstala pod úrovní roku 1962 — jak konstatoval komentátor Rudého práva — mají být letos odstraněny velkým komplexem radikálních opatření, k nimž se má přistoupit hned v prvních měsících letošního roku. Jsou to opatření, které sami komunisté označují za nepopulární, protože se dotýkají podstatné životní úrovně československých občanů.

Zabýval se jimi už ve dvou svých projevech prezident Antonín Novotný. Především vyzvedl, že zatím, co je málo surovin, materiálu a elektrické energie, vyrábí se v mnohých továrnách zboží, pro která není zajištěn odbyt, zboží nekvalitní, které zůstane na skladě nebo půjde do stoupy. Také výroba zmetků stoupá, místo aby klesala. Letos, t. j. v r. 1962, dosahuje — vyjádřeno ve finanční hodnotě — ztrátu kolem 1,5 miliardy korun. Proto se počítá s tím, že příští základem pro dotace fondů pracujících v závodech budou výsledky výroby a odbytu výrobků závodů. To bude prakticky znamenat, že závody budou muset hledat cesty, jak vyrábět co nejlépe, nově a kvalitní výrobky. Opatná výroba, která nepůjde na odbyt, nebude závodů ze státních prostředků hrazena — kategoricky prohlásil prezident A. Novotný.

V důsledku neúněrně širokého sortimentu vyráběného zboží a nedostatečné specialisace — tvrdí dále — je výroba příliš nákladná a na nízké technické úrovni. Proto se letos přikročí k zastavování ekonomicky nezávadné výroby, k rušení neefektivních výrobních provozů, tedy takových, kde je nízká produktivita práce a neúněrně drahá výroba. Místo nich se daleko více než dosud bude využívat moderních závodů a zařízení.

To ovšem bude vyžadovat značného přesunu pracovních sil do odvětví a závodů, které jsou rozhodující pro rozvoj národního hospodářství. Přitom se prý musí neodkladně řešit nedostatek pracovních sil v zemědělství, doplnit potřebný stav pracovníků v hornictví, v hutích, v dopravě a ve stavebnictví. Zvláště je třeba řešit poměry v zemědělství. Aby se získaly mladé kvalifikované síly do zemědělství bude nutno zvýšit hmotnou zainteresovanost pracovníků v zemědělství, zajistit bytovou výstavbu, zlepšit sociální a kulturní podmínky na venkově. K tomu bude třeba velkých finančních prostředků a proto se v plánu na rok 1964 musí provést přerozdělení národního důchodu ve prospěch zemědělství.

Aby byl získán dostatečný počet pracovních sil pro shora uvedená odvětví, bude letos opět snižován počet pracovníků v řídícím a správním aparátu hospodářském, zejména pak ve státní správě.

Další opatření mají být provedena ve mzdové politice, v níž byl — jak tvrdí prezident A. Novotný — v posledních letech oslaben "princip hmotné zainteresovanosti", což vedlo k oslabení pracovní morálky a kázně. Na tomto poli půjde především o to, aby za dobře vykonanou, odborně náročnou, kvalitně provedenou a společensky užitečnou práci byla výrazně vyšší odměna. Za práci nekvalitní, lajdácky provedenou a společensky nepotřebnou odměna půjde dolů — se vši rozložeností prohlásil prezident A. Novotný.

Tajemník KSČ Vladimír Koucký na ideologickém plénu KSČ v prosinci 1963 rovněž zdůraznil, že hmotná zainteresovanost jednotlivců i kolektivů je mnohými pracovníky a orgány podceňována a uplatňuje se "sociální" přístup, který umožňuje rovnostářství v placení jednoduché i vysoce kvalifikované práce, dobrých i špatných výkonů. Na mnoha závodech fakticky mizí rozdíly mezi kvalifikačními třídami, dochází k nivalisaci a vzniká nebezpečí ztráty zájmu na pracovním výkonu.

Proto v návrhu na nové poslání fondů pracujících na závodech, který se připravuje, bude více přiblíženo k práci jednotlivých kolektivů, k práci jednotlivců i k jejich odpovědnosti, kvalifikaci a pod.

Budou prý také odstraněny dřívější chyby ve ztrnuté cenové politice a prováděna přízná regulace cen směrem nahoru i dolů, podle situace na trhu i vzhledem k možnostem výroby a dovozu a pod. — oznámil prezident A. Novotný. O tomto problému tajemník V. Koucký na zmíněném již ideologickém plénu KSČ pravil doslovně: "Prakticky nám musí jít o to, aby naše cenová politika důsledně vycházela z objektivních poměrů, aby nebyla ztrnutá a odtržená od nabýdky a poplávky, od systému hmotné zainteresovanosti". Tak se KSČ po letech bloudění kající přiznává k principu hospodárnosti a vrací se k hospodářské objektivitě, již se dosud vysmívala a ji neuznávala.

Rovněž zatížení tzv. fondů společenské spotřeby musí být sníženo — říká prezident A. Novotný. V tomto směru byl však na slova skoupý, jen naznačil, že jde o náklady na sociální zabezpečení a hrazení některých potřeb pracujících ze společenských zdrojů. V novoročním svém projevu pak rozvinul poněkud tuto svou myšlenku a vyzýval občany, aby nezneužívali zdravotnických vymožeností, nehromadili doma léky a pod. Na tuto nehospodárnost prý stát doplácí ročně desítky milionů korun, poznamenal. Stejně tak vytkl školám, že nehospodárně zacházejí s učebnicími pomůckami a knihami, které stát poskytuje zdarma. Jaká budou opatření na poli sociálního zabezpečení se nezmínil ani slovem.

Z uvedeného přehledu opatření, které komunisté v Československu připravují, aby vnesli rovnováhu do svého hospodářství, vyplývá jasně, že českoslovenští občané se mohou letos těšit na různá překvapení, jimiž budou komunisté "regulovat" jejich životní úroveň.

SVOBODNÉ VOLBY PRO UKRAJINU?

Takhle formuloval svůj požadavek vůdce kanadské opozice Diefenbaker při nedávných oslavách ukrajinské krátkodobé samostatnosti. Kdyby přišel tento požadavek jako novinka, podložen mocí a skutečně svědomitou vůlí jej prosazovat, měl by se člověk potěšit a snad i zazářit na ději. Bohužel stalo se zvykem všech politických postav posledního desetiletí ohánět se na oslavách etnických skupin požadav-

kem svobodných voleb za Železnou oponou se samozřejmostí a dedikací podobných přání dobrého dne, A asi stejně efektivními. Jistě, svobodné volby by byly více než žádoucí my, Konec konců i přání si jich není odsouzení hodným, jen kdybychom mohli věřit, že se stane pobídkou skutkům, dostaneli se jejich autorům moc. Ve světle přítomnosti jsou podobná slova bohužel spíše mlácením prázdné slámy.

TVOJE MOJE I VAŠE TRAGEDIE

Univ. prof. dr. Jos. Kratochvil (Stuttgart)

V Západním Německu vyšla právě kniha Karla Anderse "Mord auf Befehl" (Vražda na rozkaz). Mnoho lidí v Německu ji označilo za nejzajímavější, tragickou "knihu roku." Kniha jest dokumentací případu sovětského agenta Stašinského, který zavraždil na příkaz Moskvy na jaře r. 1957. ukrajinského vedoucího politika dra Lva Rebeta a později vůdce Ukrajinců Štěpána Benderu. Skutečnost ukazuje, že za poslední léta bylo zavražděno komunistickými agenty na západě asi 16 exilových politiků a to jedovou pistolí, která má formu tabatěrky, je zapalována 1,5 voltovou baterií a zabíjí pramenem ciankali s gumou. Proces se Stašinským ukázal světu, jak příšerné a zločinné metody užívají komunističtí agenti, a třebaže kniha jest vlastně suchou dokumentací, jest velikým obviněním komunistů z násilných politických vražd.

Mnohem účinnější a dokumentární knižnou sovětských násilností a vražd je nová kniha dra Františka Poláka: Komunisti smrtelnou hrozbou všem národům. Jen nejbujnější fantazie by mohla vymyslet množství a hrůzu vražd jednotlivců, skupin i národů, kterých se dopustili Sověti od doby komunistické revoluce v Rusku. Jest proto skoro nepochopitelné, že západní svět jakoby zaslepen se utápí v malicherných vlastních sporech a přehlíží tyto skutečnosti. U komunistů jest zajímavé, že jsou vraždění a odstraňování nejen antikomunisté, ale i stoupenci komunistů, kteří se odvážíli projevit neshlas s oficiální linií moskevské politiky. Kolik jen životů na př. má na svědomí J. V. Stalin! A kdo zaručí, že nově Stalin není opět na cestě k vláde a vraždění? Jako Damoklov meč visí stalinism nejen nad každým exulantem, nad každým občanem svobodného světa, ale dokonce nad celými národy a celým lidstvem! Že by to bylo přehnané tvrzení? Ten, kdo zná boje v zákulisí Kremlu, ví, že k moci se může náhle dostat takový Castrův spojenec a fanatik jakým byl Lee Oswald, vrah prezidenta Kennedyho — a pak místo na prezidenta zažehne pochodem zničující války proti celému lidstvu. Nemám v úmyslu strašit, ale což se již nestalo dost hrůzného se strany Moskvy? Vzdor tomu však mnozí zodpovědní činitelé svobodných národů jednají tak, jakoby byli slepi!

Nedávno se vrátila do Stuttgartu z Moskvy skupina studentů architektury stuttgartské polytechnické university. Přijeli nadšení, že v Rusku prý jest svoboda! Prý se mohli pohybovat, jak chtěli a dělat, co chtěli... Prý byli v Moskvě a ví tedy vše lépe, než nějaký exulant, který na vše hubne jen proto, že pro své špatné činy nesmí se vrátit zpět do Ruska. Přesvědčte tyto mladé lidi o opaku! Zabraňte, aby šířili škodlivou propagandu o "neškodném komunismu"! Ukažte jim, že ni-

koliv ten, kdo ze senzacechtivosti byl týden v Moskvě, musí vše lepší vědět než ten, kdo ztrávil deset let v sovětském ráji!

Dr. František Polák, autor knihy o smrtelné hrozbě komunistu všem národům, již ve svých předchozích knihách ukázal, že jest bedlivým a bystrým pozorovatelem, a svěžím i věcným reportérem ruské skutečnosti. Postavme díla dra Poláka proti navité západní mládeži! Já myslím, že my tu na západě velmi málo děláme pro pravdu — pro skutečnost. Jinak by knihy dra Poláka musily vycházet v mnoha nových vydáních a mnoha překladech, neboť tyto knihy by se ukázaly být nejlepší a neúčinnější propagandou pravdy o utrpení lidí za železnou oponou. Svobodný svět nechce chápat důležitost této propagandy a tak dává západní národy na pas rozkladnému účinku živé sovětské propagandy. Jsem přesvědčen, že v akcích západu podporujících komunism a jeho expansi jest více nevědomosti, než zlé vůle.

O čem pojednává nová kniha dra Poláka? Podrobil jsem ji hned po její vyjiti rozboru. Chci bych tuto recenzi doplnit poukazem, že tvoje, moje, a naše tragédie jest tragedií milionů uprchlíků a exulantů po celém světě, uprchlíků před komunistismem. A jejich proud se nezastavuje, nýbrž stoupá. Svými rozbory ukazuje dr. Polák, jak komunism podvádí předstíráním zájmů národnostních, sociálních, náboženských a t. d. První kapitola Polákovy knihy velmi dobře analyzuje omýly Marx-Engelse v otázce národnosti a o ně se opírající podvodnou taktiku Stalinovu a mezinárodního komunismu vůbec. Dr. Polák píše: "Marxistická theorie o národu jest umělně, nevědeckou konstrukcí, záměrně vytvořenou jen za účelem, aby zdůrazněním třídních protiv v každém národě byl popřen společný zájem národa jako celku, společný zájem hospodářský, kulturní i politický, jenž tvoří hlavní, ba možno říci jediný znak a esenci každého národa. "A v praxi komunismu v otázce národnosti" dr. Polák snáší nevyvratný, dokladný materiál, jako na př. ... za 45 let trvání bolševické diktatury v SSSR nebylo dovoleno ani jednomu z jeho 170 národů použít práva na sebeurčení, nebo ... "Rběhem druhé světové války vyhladila bolševická vláda Povolžské Němce, Inguše, Bolkary, Kabardince Čečence a Karajence, tedy celé národní kmeny a dopustila se na těchto národech zločinu genocidy ...

Dr. Polák je věcný, veliký žalobce, a jeho knihy dnes i od mnohých čs. exulantů opomíjené, budou jednou obžalobou nejen zločinů komunistů, ale i těch, kdož v dalších zločinech jim nebránili a stavěli se být hluchými k smrtelnému nebezpečí světového komunismu, ohrožujícího základní existenci jejich vlastního národa.

IN GOOD FAITH

What is being witnessed now is the same misguided acceptance of the enemy's alleged good faith as we saw in the 1930s. Only this time the United States has gone along with the procession. America heretofore has stood for self-determination of peoples and for the freedom and political independence of all nations, large or small. Now, in a mood of complacency, the policy of the United States seems headed along the path of appeasement, if not surrender.

For, as we survey the world today, we see more than a billion people under the yoke of or allied with Communist dictatorship. We see the Soviet Government consolidating its position in Asia, in Africa, and in Central and South America. We also see the Western powers, in sheer expediency, getting ready to accept the status quo everywhere — to acquiesce in the conquests of the Communists and call it "peace". Whether in relation to Berlin or to Cuba, the pressure is to "live and let live" — the very essence of an opportunism that leads to surrender.

David Lawrence: "A REALISTIC LOOK AT THE WORLD" (U.S. News and World Report, January 13, 1964).

KOMENTUJEME UZNÁNÍ ČINY

V posledních dnech dva významní členové západních demokracií a Severoatlantického paktu přikročili k diplomatickému uznání komunistické Číny. Belgická parlamentární komise připravila k tomuto kroku půdu jednomyslným doporučením a francouzská vláda několik dnů později učinila krok celý. I když zatím Peking nastavuje francouzskému namlouvání chladnou tvář, protože De Gaulle chce i nadále udržet spojení s vládou Formosa, je více nežli pravděpodobné že se uznání Belgie i Francie stane konečným a význam tohoto kroku plně účinným. Významem se myslí hlavně určitý posílení zahraniční politiky Spojených Států, spíše nežli nějaké podpoření čínské budoucnosti.

Američané se sice asi pouze otesou a budou pokračovat ve snaze držet Západní blok v jakémž takémž souladu i v poměrně dobách klidu, jakou se zdá být doba nyníjší. Co jim také zbývá? Západ není Východ a nějaké práskání bičem nad slabšími partnery se v demokratickém společenství nehodí, i kdyby snad bylo nějakým zákazem možným. A můžeme říci rovnou, že by měli být připraveni na další případy uznání Číny v kruhu svých spojenců.

Snad by bylo na místě hypoteticky se otázat, jak se na to tváří zahraniční skupina československá. Tradice kaže aby se exulanti a demokratičtí krajané v zahraničí shálem postavili za absolutní odmítnutí nějakého uznávání Číny, protože je to jejich protikomunistickou povinností. Takový názor zhruba mají Spojené Státy, které se drží t. zv. morálního zákona ve vztahu k tak vyslovené nepřátelským vládám jakou je čínská. Ovšem morální zákon je odporován zákonem praktickým, který klade na příklad Velká Británie jako základ pro svou zahraniční politiku, a který tvrdí, že jeli některá země efektivně kontrolována určitou politickou mocí, je nutno ji uzнат at je milována nebo nenáviděna.

Mimo důvody morální a důvody praktické, přicházejí v zahraniční politice v úvahu i jakýmkoliv diplomatickým krokem ještě důvody spekulativní. Tyto ovšem mohou být bezpočetné a zdá se, že generál De Gaulle nějaké podobné záhadné spekulativní důvody k uznání Číny má. Chee obnovit ztracený vliv Francie v Asii? Chee vystavit Čínu usměrňujícím vlivům světového společenství? Chee dokázat — hlavně Spojeným Státům — svou bezvýhradnou nezávislost? Možnosti je bezpočet, a člověk může jen hádat. Jen jedno bychom si přáli věřit bez pochyb, že Francie ví co činí.

ZAJÍMAVOSTI

Ve světě je kritický nedostatek zubních lékařů. Podle zprávy World Health Organization v Indonezii ku příkladu připadne jeden zubní lékař na 283.700 lidí; v Indii jeden na 108.000 lidí; v SSSR jeden na 5.000; ve V. Británii jeden na 3.900; ve Francii jeden na 2.700 a v USA jeden na 1.700 lidí.

— Časopis Osvětová práce se rozepsal 8. ledna o "bezrestnénu rozkrádání volného času pracujících" různými politickými akcemi a schůzováním, které označují za ideologické zmetky.

JE NUTNO VZÍT NIKITU CHRUSČOVA ZA SLOVO

Vaclav Majer

Sovětský diktátor Nikita Chruščov je nesporně významným fenoménem v politickém životě Sovětského svazu a mezinárodní politiky vůbec. Je to politický hráč: chytrý, hazardní a falešný s maskou hodného a zvláštního strejce, za nímž je skryt bezohledný despot a komunistický fanatik. Udivuje, že až dosud se ve světovém světě nenašel nikdo, kdo by vyhledal a seřadil citáty jeho řečí a porovnal je s jeho činy a politikou. Bylo by to čtení jistě zajímavé a poučné. Zde je malá ukázka:

Dne 17. ledna letošního roku navštívil Nikita Chruščov spolu s kubánským dobrodruhem Castro, textilním továrníkem Kalinim a měl k tamním dělníkům řeč, v níž — mimo jiné — řekl také toto:

"Jsme přesvědčeni, že dříve či později lid všech zemí dosáhne skutečné svobody a nezávislosti a vyžene imperialisty ze svého území". Žijeme ve věku, kdy všichni lidé si přejí vlastní plody své práce a vládnout ve své vlastní zemi".

Aby nedošlo k omylu nutno ovšem připomenout, že Nikita Chruščov neměl vůbec na mysli lid porobený imperialismem sovětským, ale zcela něco jiného, zejména poslední události v Panamě. To vedlo redakci Washington Post k redakčnímu komentáři, jímž bylo především konstatováno, že v satelitních zemích Sovětského svazu svoboda vůbec neexistuje, ale že Chruščovův "commitment to genuine freedom" bude čten s velkým zájmem

ve Východním Německu, v Československu, v Polsku, v Rumunsku, v Maďarsku, Bulharsku a v jiných zemích, kde komunistické režimy zabírají lidu hájení jakékoliv skutečné svobody nebo nezávislosti.

To je správná připomínka, ale myslím, že novinářský komentář nestačí. Je nutno vzít už jednou Nikitu Chruščova za slovo. Nezáleží na tom, že Chruščov měl na mysli něco jiného než říkal. Fakt je, že skutečně "žijeme ve věku, kdy všichni lidé si přejí vlastní plody své práce" a kdy všichni lidé si přejí "vládnout ve své vlastní zemi" a chce být nezávislé.

Podle mého názoru Chruščovovo prohlášení dává státníkům západních demokracií příležitost, aby vzali Chruščova za slovo a předložili otázku "skutečné svobody lidu všech zemí" na pořad jednání Spojených Národů a to jako pilný návrh. Chruščov si o to řekl a to by mělo být pouzito jako důvodová zpráva.

V úvodu tohoto článku jsem připomenul, že Chruščov je falešný politický hráč. Svou řečí o skutečné svobodě a nezávislosti "lidu všech zemí", odkryl jednu ze svých falešných karet a proto by měl být "vzat za slovo" a to na půdě Spojených Národů. Jestliže zprostanovaný diktátor, který policejním terorem a hrozbou vojenské intervence udržuje v národní a politické porobě více než 100 milionů lidí v srdci Evropy, má drzost mluvit o svobodě a nezávislosti lidu "všech zemí", pak by se mu to — jak se u nás říkálo — "nemělo šenkovat".

mohl křivený úpadek sovětského hospodářství dokázat.

Ani jeden ze jmenovaných autorů, jejichž analýzy sovětského hospodářství daly podnět k Malýševově obraně, nepovažoval za nutné zabývat se závěry sovětského odborníka. Hlavní pohnutí této nevěstivosti bylo pravděpodobně přesvědčení, že pokračování diskuse by bylo bezúčelné, ježto Malýševovy argumenty jsou příliš naivní než aby se dalo předpokládat, že jim sám věří. Je však přece zajímavé osvětlit podstatu repliky čelného sovětského národohospodáře a uvažovat, že sovětské statistiky, alespoň pokud jsou uveřejňovány, nemají za účel informovat, nýbrž klamat vlastní, především však západní veřejnost o stavu sovětského hospodářství.

Podle statistické ročenky SSSR za rok 1961 činí národní příjem sovětského Ruska 60 procent národního příjmu amerického. I když přijmeme toto číslo za fakt — což znamená již samo sebou velkorysý ústupek — a přijmeme — li dále Malýševův údaj 6 procentního vzrůstu, pak je absolutní přírůstek sovětský 3,6 jednotek, kdežto americký za tentýž rok 5,4 jednotek. Kdy za tohoto neobyčejně příznivého a velmi pochvalného poměru — i kdyby nadále trval — mají Sověty předstihnout Spojené státy — toť je otázka, kterou by Chruščevovi mohl zodpovědět leda některý z jeho astronomů.

Malýšev tvrdí, že 4 procentní vzrůst sovětský, jak jej uvádí Alšop, je falešný, kdežto sovětský "úřední" údaj šest procent je samozřejmě správný. Alšop si svůj údaj nevymyslí, čerpá jej z velmi důkladných rozborů amerických odborníků. Malýšev nevěnuje ve svém pojednání ani zmínku otázce, proč Alšopův údaj je falešný a sovětský úřední údaj správný. Po mnohaletých zkušenostech se sovětskými úředními údaji inělo by být autorovým úkolem dokázat, že sovětský údaj je správný nikoli protože je úřední, nýbrž jakkoliv je úřední.

Malýšev jde však ještě mnohem dále. Není zdaleka spokojen ani s tímto údajem pro Sověty tak příznivým stavem ve srovnání se Spojenými státy. Tvrdí, že z různých příčin vyšší mocí rok 1962 byl poměrně méně příznivý, a že národní příjem sovětský roste každoročně o 7—12 procent. Čím

lze vysvětlit, že při tak rychlém vzrůstu skutečný příjem obyvatelstva po léta stagnuje? Je to snad "stát dělníků a rolníků", jenž usurpuje tyto značné přírůstky příjmu a tak vykořisťuje dělníky a rolníky?

Sovětský státní úřad statistický, jehož přednostou je J. Malýšev, uvádí, že v roce 1960 činil národní příjem po odečtení ztrát 143,7 miliard rublů, což prý odpovídá 23 násobku národního příjmu Ruska v dnešních hranicích za rok 1913. Podle toho činil tedy národní příjem r. 1913 — 6,25 miliard rublů na tehdejší obyvatelstvo (podle téže ročenky) 139,2 milionů, čili příjem na hlavu obyvatelstva, který činil r. 1960 — 30,3 rublu, byl r. 1913 — 3,27 rublu. Po odečtení investic a výdajů na zbrojení byl příjem obyvatele tehdy dva a půl rublu měsíčně a to, jak statistika tvrdí, včetně potravin vlastní výroby a výloh za byt. Kdyby tomu tak skutečně bylo bývalo, pak by se ruský národ byl sotva dožil říjnové revoluce, nýbrž byl by již před tím vymřel.

Američtí národohospodářští statistikové porovnávají úhrnou výrobu průmyslovou, zemědělskou, objem vývozu a dovozu, národní příjem a indexy jiných odvětví hospodářství s příslušnými výsledky let předchozích, aby získali všeobecný obraz hospodářského vývoje. Číslo, jímž používají pro tyto statistiky, jsou výsledky zevrubných šetření odborníků. Zárukou jejich přesnosti a správného výkladu je nejen odborná znalost statistiků, ale i počestnost, se kterou výsledky vypočítávají a zhodnocují. Jejich počestnost není vystavena nijakým zkouškám, neboť nikdo z těch, kdož se na těchto statistikách podílejí, nemá ani špetku zájmu na tom, aby celkový obraz tím či jiným směrem zkresloval.

Se statistikami sovětskými mají se věci zcela jinak. Úřední statistiky ročně publikované nutno přijímat s velkou rezervou, a možno říci, že západní odborníci získávají správný obraz sovětského hospodářství nikoli z uveřejněných čísel, nýbrž teprve shodnocením nesouladů, které vycházejí najevo porovnáváním výsledků mezi sebou a také s výsledky, které vejdou ve známost západních odborníků, v úředních statistikách se však neobjeví.

Dramatickou směsí tragiky a komiky je skutečnost, že mají pravdu i v velkém falšovaném díle, jež sovětská statistika předtahuje. Jsou přísně trestáni, kdežto hrudí statistických odborníků, kteří provádějí toto falšované dílo ve velkém měřítku, se častokrát všemi možnými fady a významnými. V sovětských dancích dočítá se sovětské veřejnosti velmi často, že ti a ti správci kolechozu a průmyslových podniků byli souzeni a uvězněni, protože lžasili překonaný plán o tolik a tolik procent, kdežto přezkoušenému vyšlo najevo, že planu nebylo ani dosaženo. To, co je tímto podřadným činitelem přísně zakázáno, je sovětským vědcům, původem velkého díla sovětských statistik, nejen dovoleno, nýbrž nakázáno. Tolik západnímu pozorovateli neznalému sovětské mentality zdá se to paradoxiem. Vysvětlení je zcela jednoduché: sovětský režim netrpí volné podnikání; ani ve falšování.

Není to však jen uvádění falešných výsledků, které zkresluje sovětská statistika. Snad ještě účinnější prostředek při malování Potěmkinových vesnic sovětského hospodářství je srovnávání současných výsledků s výsledky z dob Stalinových ba i z dob erismu. Také v ročence na r. 1960 setkáváme se s typickým příkladem keřků sovětských odborníků statistiky, kde se srovnává národní příjem v r. 1960 s příjmem v r. 1913. Jak již dříve uvedeno, vychází ze statistik najevo, že národní příjem vzrostl za 47 let 23 krát. Absurdita srovnávání hospodářských čísel za tak dlouhý údobí projeví se jasně při sebe mírnější interpolaci tohoto vývoje do minulosti.

Dokončení příště.

SOMRAK SOVĚTSKÉHO HOSPODÁŘSTVÍ

11

Tyto zdrcující posudky sovětského hospodářství nemohl Kreml pochopitelně nechat bez odezvy. Vyslal na scénu svého čelného odborníka, aby vyvrátil tvrzení amerických publicistů. Úkol, jímž byl J. Malýšev, přednost sovětského úřadu statistického, pověřen, není vskutku snadný.

V obsáhlém pojednání v Izves-

tii z 13. srpna 1963 Malýšev sice nepopírá pokrok amerického hospodářství v uplynulém roce, tvrdí však, že národní příjem sovětský za rok 1962 vzrostl podle úřední sovětské statistiky o šest procent a nikoli toliko o čtyři procenta, jak Alšop uvádí. Sovětský odborník se nikterak netají svým přesvědčením, že Alšop uvedl nižší přírůstek záměrně a "úřední" sovětský údaj prostě ignoruje, aby

viděli, jakoby zůstala.

První rok míru byl pro Alenu rokem tělesného i duševního zotavení. Bolestné ztáty na životě těch nejbližších jakož i mnoha příbuzných i přátel a celého bývalého prostředí ulehčovalo vědomí, že ji zůstalo několik málo jedinců, kteří nyní měli tvořit novou spojkou k dalšímu životu. Avšak veškeré politické dění se pojednou stalo pro ni nezájímavé. Proto přehlížela komunistický vliv, jenž zasahoval stále širší a širší okruh veřejného života. Zkomunisovali vlády i všeho, co spadalo pod styk občanů s úřady, nemohlo však ujít ani tomu, kdo před tím úmyslně uzavíral zrak.

První změny v Alenině životě nastaly, když se nové partaje nastěhovaly do činžovního domu, v němž s mužem přebývala. Bydlení v moderní čtvrti blízko Vltavy, kde před válkou vyrostlo mnoho nových činžovních domů. Po odsunu Němců byty po židovských nájemnících se zaplnily novými pány. Tak zvané "znárodnění" bytů se zdálo být úplné. Také zevnějšek staveb postupně upadal, neboť za války žádné opravdy se nekonaly a po válce majitelé si rozmýšleli riskovat nějaký náklad na majetek, jehož vlastnictví se stalo tak nejistým.

Se zvláštním osudem se setkal domáci činžovní domů, v němž Alena s Oskarem přebývali. Pod záminkou kolaborace s Němci byl jeho dům vyvlastněn. Nikdy se Alena nedověděla, kolik pravdy na tomto obvinění bylo. Patrně celé jeho německé spočívání na zatajení příslušnosti k židovskému vyznání. Ze tím spadl pod tak zvanou "volksdeutsche" národnost, bylo ovšem samozřejmým důsledkem. At tomu však již bylo tak či onak, domáci i jeho sestra byli po válce vystaveni takovým ústrkům a nespravedli-

nostem, že se rozhodli pro emigraci do Anglie. Kolik přátel později na ně se závisť vzpomínalo, že se dostali do zahraničí, když to ještě bylo možné.

Po znárodnění činžovních domů nejlepší byty byly pronajaty za směšně nízké činže nájemníkům, kteří tou dobou se těšili přízni svých politických protektorů. Tito noví "zbohatlíci" pak obtěžovali ostatní obyvatele domů svou hloupostí a nevhodností. Oslavy nového pořádku se ovšem neobešly bez hlomozných nitek. Marné byly stísnosti a dokonce se stávaly nebezpečnými. Brzy však opojení vyprchalo i u těch šťastlivců, kteří se domnívali, že pro ně nastal zlatý věk. Všeobecný neklid politický i hospodářský věstil další změny "Osvozená" republika neposkytovala nikomu trvalé zajištění.

Postupně komunisovali veškerého hospodářství i denního života nebylo tak nápadné všem těm, kteří prožili doma hrozná válečná léta. Jím se také nejevila změna vůči předválečným poměrům tak drasticky. Dech svobody, jakkoli zrádný, je zhavoval objektivní úsudku a mnoho příznaků zkázy přehlíželi. Jinak tomu bylo s nešťastnými navrátilci nebo návštěvníky ze zahraničí.

Mnoho těch, kdož ztrávili válku v zahraničí, hlavně pak příslušníci spojeneckých armád, se vrátili s úmyslem zůstat ve vlasti. Někteří z nich setrvali rok nebo dva, obvykle však po této době se jich zmocnila panika a rychle odešli tam, odkud přišli. Většinou varování se dostavilo včas. Nebylo nic, co by je v bývalém domově drželo. Majetek, pokud to byly nemovitosti a budovy, jim byl zabaven, a jinak vše vzalo za své již za války. Rodiny pak byly z větší části vyhubeny.

Zprávy o zhoršení podmínek

politických a sociálních jakož i celého rázu života dříve prosperující země brzy pronikly do zahraničí. Tam také mnohem dříve se porozumělo písmu na zdi. Krátký oddech mezi dvěma katastrofami se chýlil ke konci. Tehda Alena popsala zvěstu, jak se jí jevila, v dopise přátelům v zahraničí takto:

"Ani byste nevěřili, jak se změnilo naše milované město. Dení doba, plná života a čilého ruchu, budi ospalou únavu. Ponurá ulice obklopené pošmurnými, šedivými domy, volajícími po opravě, zpomalují kroky mrzutých chodců. Parky, dříve tak zelené, se záhony plnými květů, s vábivými křovinami, dýšícími svěžestí, jsou zvrátly a nepěstěné. Kdysi pohostinné kavárny a restaurace, místa to přátelského posezení, klidného odpočinku u rozložených novin a časopisů, a nenucené výměny názorů, zdroje výborných pokrmů a vinné silné kávy, bud jsou zavřené nebo odpuzují hrozcícími čístkami "nepřátel pracujícího lidu."

S POČÁTKU KOMUNISMUS SI DÁVA JMÉNO "NACIONALISMUS"

Krok za krokem komunismus ukazoval svou pravou tvář. Všechny vznešené myšlenky, tvořící základ jeho učení, propadaly praxi všedního života, řízeného bezohledným cílem — vykořistit bezbranného. Mané Alena vzpomínala, jak mnozí přátelé za nejtemnějších dnů válečných naivně přijímali myšlenku komunismu, který se již pokradmu zmocňoval myslí zdeptaných neuprosnou přítomností... Ještě slyšela ta slova, poněkud váhavě pronesená: Co se nám může stát? Do politiky se nepletme, nejsme kapitalisté, nemáme nic proti skromnému způsobu života. Souhlasíme s předpokladem, že všichni lidé si jsou rovni.

SETKÁNÍ S KOMUNISMEM

Valerie Bílá

Novela, přeložená autorkou z původní angličtiny, přenáší nás do osudových dnů předcházejících komunistickému puči v Československu a dokresluje únorovou tragedii, jak zapůsobila na život v Praze a v zahraničí.

KOMUNISMUS NÁS POSTAVÍ NA NOHY

Napětí plnilo místnost. Bylo to napětí radostné i starostlivé. Seděli u radiu schouleni co nejbližší k aparátu, neboť zvuk se musel co nejvíce utlumit. Neustálé rušení rozhláskalo skoro znemožňovalo poslechnout řeči, jež plynula odněkud zdaleka, kde lidé žili ještě na svobodě. Illas mluvčího se jim stal blízkým za dlouhá léta odloučení nacistickou okupací. Čtvrtý rok války se chýlil ke konci.

Přátelé nyní často navštěvovali Alenu, neboť nacistické zákony ji zakazovaly vycházet ven po osmé hodině večerní. A Oldřich poslali Němci na nucenou práci do lágru v Německu. To si vysloužil za to, že si vzal za ženu židovku. Alena sama čekala každý den, že ji povolají na transport do Terezína.

Po zakončení anglického rozhlasu, začalo se, jako obvykle, hovořit ošidně o vojenské a politické situaci. Mluvil se také o blížící se ruské frontě. Pojednou Pepa, muž Alenin přítelkyň, Mami, jež s ní sdílela osud smíšených manželství, prohodil s jakousi samozřejmostí: "Končící se vidíme nějakou sociální spravedlnost. Jediné možné řešení pro nás je komunismus. Válka přece musí být co nevidět u konce a pak ta jediná možnost pro nacistických leteč je socialismus."

Alena překvapeně pohlédla na Josefa. Již po delší dobu se nikak netajil svým členstvím v komunistické straně, avšak jeho poznámka nasvědčovala tomu, že jeho poměr k partají je mnohem užší, než se přátelé domnívali. "Jste si jist, že změna vedoucí ke komunistické vládě nám neuškodí víc, než nám může prospět?" se poněkud uštěpačně zeptala Alena. "Jsem o tom úplně přesvědčen", důležitě ujišťoval Josef. "Komunismus nám pomůže na nohy."

Tu noc Alena dlouho nemohla usnout. Všechno jí připadalo tak ztracené, rodiče se sestrou prý nenávratně, to tušila. Život se poslední dobou vlekl mezi stálými překážkami a obtížemi, výsledek války — at již jakýkoli — nemohl přinést rozluštění neb nějaké smírné zakončení spletité osudovosti její nynější existence. Proto též nepřipisovala příliš velké důležitosti nějaké politické změně v budoucnosti. Hlavně kdyby již ta nekonečná válka se skončila! Přes to cítila, že než se tomu tak stane, mnoho neradostného ji ještě očekává.

RUSKÉ TANKY NA STAROMĚSTSKÉM NÁMĚSTÍ

Ta nekonečná hrůza však opravdu ustala. Opět se Alena směla vrátit do dřívějšího bytu, odkud ji nacisté vyhnali. Nic se však nezdálo stejným jako před válkou. Ty ruské tanky byly již dávno pryč. Alena na ně hleděla s překvapením po osvození Prahy — vždyť rádio hlásalo příchod Američanů — když mezi prvními odvážlivci procházela kolem donajících staměstské radnice. Ale ta myšlenka, jež prolétla hlavou těch, kdož ty tanky

“ĽUDSTVO UYHYNIE AKO HLUCHÝ KVET!”

R.U.R. na scéne Masary kovho domu v Toronte,
pod záštitou SVU - Společnosti pre vedy a umenia,

pri príležitosti 25 - výročia smrti

KARLA ČAPKA

ŤAŽKÝ, ALE KRÁSNY ÚKOL ČSL. DRAMATICKÉHO
KRÚŽKU

VEREJNÉ UZNANIE ROŽENĚ — HAIŠOVEJ KARYČOVEJ A JINDROVI ZODEROVI

Karel Čapek bol synom lekára tak, ako v Anglii bol synom lekára Darwin, ktorý sa narodil v ten astý deň v Anglii ako sa narodil Abraham Lincoln v Amerike, 12 februára 1809. Čapek prichádza skoro o storočie neskôr, aby sa satiricky vyrovnával s teóriou zákona evolučnosti, kde podľa Darwina musí byť zápas o existenciu, pretože nemôžu byť zachovaní všetci jedinci, ktorí prídu na svet. Čapek sa satiricky vyrovnáva i s predchodcom Darwina, anglického ekonómistu Thomas Robert Malthusa a jeho “ESSAY on Population”, kde ľudská populácia okrem rastlinnej a zvieracej sa zväčšuje takou mierou, že jej počet prevyšuje jej možnosti zdrojov výživy. A preto nastáva zápas o existenciu. Čapek sa rovnako satiricky vyrovnáva i s teóriou francúzskeho chemika a vedca Lavoisiera, ktorý tvrdil, že život je iba “chemická funkcia” a život, nech je to čokoľvek, existuje iba vo vnútri buniek, kde nastáva živý proces. Súhrn týchto procesov nazývame “metabolizmus”, ktorý sa zasa skláda zo stovák individuálnych chemických reakcií. A to je úloha “Enzymov” v “Metabolizmu”, o ktorej hovorí Dr. Gall prednosta fyziologického a výkumného oddelenia RUR. Čapek dokonca menuje postavu Dr. Galla, vo svojej hre, podľa slávneho vedca na poli “enzymovej chémie” Gale-ho.

Tak ako u Lincoln a “otca modernej politickej demokracie”, tak i u Čapka ako i Masaryka, ktorí vychádzali z filozofie Comteho Milla, Spencera, Karejeva, jednotlivci musí byť základnou jednotkou spoločnosti ľudskej. A spoločnosť ľudská je “dynamická organizácia”, ktorá reprezentuje socio-kultúrnu dynamiku, ktorej hodnoty a činnosť sa zakladá na kolektívnych symboloch, hodnotách a ideách, ktorý proces je základom vytvárania sa ľudskej spoločnosti.

Čapek sa vyrovnáva satiricky vo svojej hre RUR, ktorú napísal v r. 1921 (Rossum's Universal Robots) s automatizáciou XX storočia a s de-humanizmom súčasnej ľudskej spoločnosti, ktorej “bohom” sa stávajú peniaze, dividendy, človek pracujúci sa stáva “číslo”, bez “citu a duše”, je Robot, je stroj, ktorý slúži ktorý musí slúžiť svojim pánom, ktorý ho “stvorili”, ale nedali mu dušu, človeka, aby sa sám mohol stať človekom... slobodným človekom.

Ako Masaryk skúmal vo svojej štúdií “Človek a príroda”, ktorá bola publikovaná v r. 1890, tak i Čapek sa dotýka problému a vplyvu prírodných udalostí na jedince a spoločnosť na modernú civilizáciu. Je to problém jeho diela “Válka s mloky” a rovnako i RUR. Namiesto masarykovského rozboru sociologickej a filozofickej analýzy “Marxizmu”, ako kolektivistickéj a ekonomickej teórie v histórii a spoločnosti, Čapek dramatizuje človeka, ktorý má srdce a rozum uprostred tých procesov, ktoré život tvoria, zachovávať a ničia. A to je náboženstvo, veda a technika, a sám človek, ktorý vie iba sám tak strašne nenávidieť — človeka.

Dnes človek je najvyššou realitou a jediným podmetom života a histórie, ako hovorí španielsky filozof José Ortega Y Gasset a tento človek v skutočnosti, dnes, žije pod brutálnou nadvládou mäs (proletariátu, R o b o t o v.)

A tu kdesi Karel Čapek zápasí vo svojej hre, ktorá bola vyzna-

menaná dramatickou cenou republiky a hľadá odpoveď na otázku ústami Alquista, staviteľa, v ktorom je Čapek sám; ústami Heleny, ktorá symbolizuje humanizmus, civilizáciu, ústami Harry Domina, ktorý reprezentuje ako centrálny riaditeľ RUR automizáciu a de-humanizmus.

Aká je filozofia života Alquista alias samého Čapka (v podaní Zodera)? Čo hovorí A l q u i s t: “Pokrok”... položiť jednu tehlu je viac ako kresliť veľké plány... Já sa modlím, nedopust’ Bože, hanbu na ľudstvo... budem sa modliť, kľasť tehly a čakať na zázrak... Celé ľudstvo je bláznivec... Ľudstvo vyhynie ako hluchý kvet... K čomu sú hviezdy, keď nie sú ľudia... Jedno moje oko oplakáva ľudí, druhé Robotov... Bože, Bože je koniec života... Keby som mohol zaspať... Veda a technika... čo ste vynášli proti tomu chlapcovi a dievčaťu čo vynášli lásku... Len život nezahynie... Doktor Galle (v úlohe Jana Marra) volá k Helene (Gita Štalmachová): “Ako môže byť žena krásna, keď nemiluje?”

Helena: “Prečo sa prestali rodiť deti?”

Helena, žena, nechce byť hluchým kvetom, ktorý opadá, hľadá lásku, chce žiť, miluje a chce byť milovaná... Primus, Robot, ktorý sa mení na človeka, diva sa do neba, vidí ako slnko vychádza, rodí sa nový deň, ráno života a život mu šepťá do úst “Ty si krásna, Heleno”... a krásna rodí lásku... a láska rodí život... nový život... A staviteľ Alquist (čo je vyznanie vlastne samého Čapka) drží v rukách bibliu a pozhŕnáva mladých milencov Prima (Aleš Havrlant) a Helenu (Gita Štalmachová) na ceste do “rája” ako Adama a Evu... počiatok života... “Požehnaný deň... A stvoril Boh človeka k obrazu svojmu... A nyní, Pane, pre pustiš služobníka svojho... Rozpadnu sa továrne a stroje, ale život nezahynie, život nezahynie.”

Jindra Z o d e r ako režisér bol poverený veľmi, veľmi ťažkou úlohou už i preto, že hral hlavnú postavu hry, staviteľa Alquista. A pretože Zoder bol kvótovaný i v tlači ako divadelný riaditeľ, dramatický učiteľ a dostával kritické uznanie ako divadelný laureát v provinčných novinách London Press, The Couburg Sentinel-Star, trochu si závažšie pohovoríme o jeho práci a umeleckom výsledku jeho práce v RUR.

Ak sa Zoder intelektuálne zmocnil hry RUR a filozofie Čapka, pri hľadaní smyslu života, tak uľahčil hercom problém pochoopenia hry a uľahčil výtvarníkovi akademickému maliarovi Antonínovi Lněničkoví jeho úlohu. Ak však nemal správnu intelektuálnu kontrolu predmetov hry, tak unikál, zápasil o seba a iných na scéne. Potom hrali všetci veľmi krásne, každý dal zo seba všetko čo mohol dať — ale umenie zostalo za dosahom režiséra i hercov. Prvým kameňom úrazu bola psychológia obsadenie. Vedec je vedec a zostáva vedcom vo svojej anatómii človeka, čo mal byť Jan Marr ako Dr. Gall, prednosta fyziologického ústavu. Rovnako osud postihol Dr. Hellemeiera, prednostu ústavu pre psychológiu a výchovu robotov v podaní Milana Crháka. Kontrola citu musí sa prejavovať u herca, H e r e c na javisku plače, núti slzy do očí, aby bohaté padaly-umelec a to patrí i na Zodera, sa snaží slzy

zadržat, tak ako človek v prirodzenom živote. A tam je krásna bolesť patrí do vnútra človeka, je v hĺbke duše a tela a čím viac sa do nej dívame, vidíme hlbšie a hlbšie od povrchu, na ktorom je iba theatrálna “cliché”...

Zoder zdisciplinoval všetkých hercov do maxima, tam je jeho veľká zásluha, čo sa predtým nikomu nepodarilo, ani Ružene Haisovej - Karyčovej. Krásnym výsledkom tejto práce bol Consul Busman, generálny komerčný riaditeľ v podaní Jozefa Čermáka a Robotka Helena (Gita Štalmachová). Rovnako robot Rádus (Jan Dočkálek), ktorí podali výraznú charakteristickú formu, logicky a psychologicky od počiatku scény, boli tvoriví, sugestívni a hlavne Gita Štalmachová so svojím hlasom bola elastická, citili ste to v jej tele, ktoré sa podriaďovalo jej vôli, koncentrovala sa, bola presvedčivá. Bola kus skutočného života na javisku a o tom vedela presvedčiť i audienciu.

Haisová - Karyčová ako je výborná herečka, opakuje sa vždy vo svojom predstavení manierizmom, ktorý sa vždy nehodí ku každému charakteru. Haisová-Karyčová má hotovú formu svojho výrazu už predtým, než prehovorí na javisku. Je možné, že táto jej skúsenosť je formou jej privátneho života a dostáva sa do konfúzie s charaktermi na scéne, ktoré nie sú zrodené pred — ale ktoré sa iba na javisku rodia. Jej skúsenosti herecké sú obrovské, ale neprináša nové umenie.

Z o d e r predstavuje školu technicky vyspelú, ale stereotypnú. Vo svojom podvedomí nás učí “profesionálnej agitácii” na javisku. Pôsobí veľmi silne na nervový systém, gestikuluje na javisku monumentálne, drása srdce efektami hlasovými i mimikou, ťažko, silne gestikuluje — ale tak sa nežije ľudská bolesť v skutočnom živote... niekedy človek, ktorý najviac trpí mlčí... málo gesta, málo slov, málo výjde von z toho tela a duše, ktorá je sožieraná plameňom bolesti a... tam sa Zoder ako — profesionál — tam sa kdesi... Až do scény, kedy roboti prebrali továrne a zabili Dr. Hallemeiera, dotiaľ mal úlohu rozloženú, staviteľ Alquist bol podstatou, drámou jeho života, v krásnej maske vytváral psychózu človeka, ktorý verí v Boha, ale sa bojí pod svedectvom veľkého utrpenia druhých, vzopreť zlu, tam bol umelecky silný, tam rástol a prenášal osud staviteľa a moralistu dekadentnej spoločnosti do duše diváka, otíral svedcom každého... ale potom, začal hrať a zasa len hrať na efekty, vybíhal zo scény do rohu javiska, vyhrával spontánne gestom do “mŕtvej steny” k publiku, utekal z kontestu, z vlastnej disciplíny, ktorá sa miesťami tak krásne prejavila na iných hercoch, na robotoch, na Trude Bučkovej, ktorá bola veľmi krásna ako typ robota, potom Eve Dočkáčkovej, Aleša Havrlanta, bratov Thenových a hlavne Jana Dočkáka, ktorí všetci svojimi “supermanskými” uniformami v čiernom a bielom kontraste svojich kostýmov boli veľmi, veľmi efektívni. Štalmach bol “kadieme s účtou do kategórie veľ-Ostatných všetkých hercov kladíme z účtou do kategóriu veľmi nadaných ochotníckych nadšencov, ktorí bez profesionálneho dramatického vzdelania rytmického, deklamačného a kalilogic-

kého robia skutočne, hotové malé zázraky. Liska, fantastická pamäť, živosť, otrocká snaha sa vyjadriť húževnate vo zvuku frázach, gestu, v rytmu, hlboko začína rozumieť vnútorne svojím úlohám na javisku, začína hrať z vlastnej prirodzenosti. Jan Dočkálek, výborne, ani sochár by ho nemohol, lepšie vytesať do jeho postavy. Sugestívny a impresívny v pohybe a hlase. Ešte raz, výborne, Jan.

Zdenek Vykoukal vytvoril dosiaľ najlepšiu svoju postavu na ochotníckej torontskej scéne a bez nervozity “žmolenia si rúk a bodrých dlaní” v spoločných scénach bol malou eminenciou na javisku. Jan Marr, dobrý herec, bol azda nesprávne obsadený a ako vedec nebola to jeho výrazový charakter i keď na druhej strane technicky a divadelne hral veľmi interesantne, formoval svoju úlohu frázovite správne i keď ju nemohol postaviť silnejšie charakterovo.

Milan Crhák na javisku síce nebol prednostom psychologického ústavu, ale v jeho jednoduchosti bola jeho hĺbka a ako prichádzal do jadra hry, svojou úprimnosťou prejavu sa dostával hlbšie a hlbšie a pri scéne bombardovania ako i predtým v scéne malej “opiečky” budil rešpekt.

Výtvarný umelec na javisku vracia sa k autorovi hry k jeho idey, vyzbrojený vlastnou umeleckou inšpiráciou; prísť od idey k realite a začína vstupovať do tvorivej kooperácie s autorom — začína formulovať jeho produkčný plán na javisku za pomoci režiséra.

V tomto prípade Lněnička vpracoval kulisy — scénu farebne krásne, ale funkčne oslabil abstaktnosť ideí tvorenia človeka z hmoty v predpokladanom čase a prostredí, ktoré je neskutočné a iba človek je skutočný tým, že pripomína stále divákovi... ja som človek s citom a bolesťou a toto... tam... sú roboti bez citu... bez bolesti...

Čierne horizonty, spirály, geometrické tvary, náznaky, vnútorné svetla na javisku, vnútorná hudba vo vnútri scény a nie pred javiskom zavesený ťažký amplión, to nedodávalo hre imaginácie tovarní na “geny a enzypy” kde sa tvorí “umele” človek, to nebola imaginácia “príčiny” života, to bola iba mechanická produkcia direktora a výtvarníka. Inako, za všetko Pán Boh zaplať, pretože divadlo takého kolibru ako je RUR je orieškom i pre Národné divadlo doma. Tu, v Toronte to bola práca kolektíva, tých čo majú divadlo radi, čo žijú pre neho s láskou. Herec, ktorý číta kritiku, — ktorá hľadá hodnotenie vo smyslu poslanca kumštu — a chce aby sa o ňom iba písalo, aký bol úžasný a perfektný aby to mohol ukázať teťičke alebo strýčkovi, ten nechápe smysel umenia a jeho poslanie v živote. Ten herec však, ktorý má k divadlu tú lásku, ktorá vie dľa autora pri písaní umeleckého diela, je veľkým človekom, stáva sa osobnosťou a nie ješičip uopmaeas ušupojods al ‘noi la, ktoré človeka robí lepším. Služí krásne, ktorej slúži každý umelec. A nie je to byť krásne, byť členom takého vznešeného kolektíva?...

ROZNÉ ZPRÁVY

— Pod názvom “Dítěti to těžko vysvětlíš” se Práce 21. ledna rozepsala o tom proč je v Československu nedostatek bruslí. Ovšem dospělým lidem je stejně těžké vysvětlit, že téměř dvacet let po válce nedokáže znárodněný čs. průmysl zásobit trh ani jednoduššími sportovními potřebami.

— Československu sice vypo-mohl Západ z nouze dodávkami obilí, avšak podle zprávy pražského rozhlasu tím problém nebyl zcela vyřešen. Je totiž třeba dodané obilí z Kanady vyložit z vagonů: “Protože k nám v těchto dnech přichází po tratích Severozápadní dráhy navíc pšenice z Kanady a jiných států, potřebují železničáři zvlášť nálehavě pochoposilati vyprázdňené vozy co nejdřív zpět do oběhu.”

HLAS AMERICKÉHO TISKU

Z úvodníku DAILY PLANS-MAN, Huron, S. Dakota: “WESTERN NATIONS SHOULD SET POLICY ON RUSSIAN CREDIT”:

“Poslední události v Panamě dávají podporu argumentu, že dlouhodobě úvěry, poskytnuté Sovětskému svazu, pomáhají Sovětům financovat na Kubě výcvik revolucionářů, kteří pak podněcují nepokoje v jižní a střední Americe. Je zřejmé, že dlouhodobé úvěry pracují a budou pracovat v náš neprospěch.”

David Lawrence v NEW YORK HERALD TRIBUNE v článku: “TODAY IN WORLD AFFAIRS — THE COLLAPSE OF EUPHORIA. NEW RED INSPIRED TURMOIL”:

“Události posledních dnů jasně ukázaly, jak rychle může vzniknout napětí; zvláště pak demonstrovaly, jak zákeřná ruka Moskvy zasahuje do všech koutů světa, aby způsobila nepokoje, zatím cí západ naivně pomáhá sovětské ekonomii postavit se na nohy — aby Sověty mohly vyrábit více zbraní pro budoucnost. Je zřejmé, že míru nebude dosaženo, dokud Rusové budou mít vládu rozhodnou podvrtnou činností podkopávat vlády svobodných států.

Z úvodníku WASHINGTON DAILY NEWS: “CUBA AND ZANZIBAR”:

“Sovětský zájem o průběh nepokojů v Panamě a jejich okamžité uznání suverénního režimu v Zanzibaru zklamaly neděje, že komunisté, znepokojení vnitřními nesnázemi, budou ochotni podat důkazy o tom, že mají skutečný zájem o mírovou koexistenci. Jejich výše uvedené akce jsou dalším důkazem toho, že sovětský cíl podmanit si svět — se nezmění. Změnila se jen jejich taktika.”

JEDNOTA ČSL. PROTESTANTŮ

Jednota Československých Protestantů v U.S.A. a Kanadě, odbočka Toronto, konala svoji výroční schůzi 26. ledna 1964, ve které byl znovu zvolen starý výbor z 1963. roku:

Předseda: Jaromír Petříček
Mistopředseda: Milan Lev
Jednatelka: Emilie Kubešová
Pokladní: Ruth Petříčková
a
Členové výboru: Václav Menšík
Karel Sury
Kazatel Josef Novák
Vlastimil Springl
Revisori účtů: Josef Hynek
Bohuslav Jelinek

Toronto (RNS) — Předseda náboženského poradního sboru “National Religious Advisory Council”, Dp. Frank Stone oznámil, že sbor se staví proti nedávnému rozhodnutí společnosti CBC kterým má být torontská rozhlasová stanice CJBC přeměněna na stanici vysílající pořady jen v jazyce francouzském. Protest proti rozhodnutí BC odůvodnil Dp. Stone tím, že řada anglických církevních sborů používá stanice k vysílání bohoslužeb a iných církevních pořadů což shora uvedeným rozhodnutím bude znemožněno.

— Drdol není v plánu, konstatovaly 15. ledna Zemědělské noviny v článku “Neplánovaná babička”, který popasuje obtíže žen, které nosí drdol s obyčejnými vlásenkami: “Ten obyčejný, několik centimetrů dlouhý drátek není k sehnání”. Jiným úzkým profilem v zemi vyspělého plánování jsou sponky do vlasů.

— Plzeňská Pravda popsala nedávno chátarjící čs. biografy: “Nejsou peníze na opravu střeš a podlah, leckde jsou záchody v takovém stavu, že jich normální člověk nemůže použít... a mnohde nemá vedoucí kina ani na vyplepení plakátů nebo na připínáčky. Bylo by možno uvést řadu doslova otfesných případů...”

PROVOLÁNÍ KE VŠEMU SOKOLSKÉMU BRATŘSTVU

Bratři a sestry!

Vás všechny, kteří jste zůstali věrni Sokolu, kteří setrváváte na svých místech a konáte svou sokolskou povinnost, kteří věříte v naplnění sokolské myšlenky, kterým leží svoboda a blaho národa na srdci. Vás všechny voláme na pomoc k dosažení našeho cíle.

Tyrs a Fugner založili Sokol, aby vychovával národ tělesně, duševně i mravně pro jeho osvobození i zachování. Již dvakrát v našich dějinách Sokol přispěl rozhodující měrou k osvobození národa a po něm k výstavbě obnoveného státu. Po rozmetání sokolské organizace komunistickou vládou v Československu, sokolství udržují ve svobodném světě ve všech světadílích roztroušení emigranti, jejich děti i vnuci, a donia naši bratři i sestry tajně ve svých srdcích. Národ je ujařmen a my v cizině udržujeme naši národní větev při životě jen s vypětím sil. Naši domy i my trpíme, protože žijeme v myšlenkové prázdnotě. V dějinách náš malý národ se vzepjal k nejvyšším metám jen velkými myšlenkami. Věříme, že opět dospěje ke svobodě jediné mravní, duševní i fyzický povznášením a že to bude sokolská myšlenka, která vyvede národ z poroby. Sokolství se stane vedoucí zásadou našeho veřejného života a sokolské bratřství povede národ ke šťastné budoucnosti.

Abychom mohli splnit svůj úkol, musíme se na něj připravit. Tyrs nám ukazuje cestu do budoucnosti. On předstíhl svým geniem naši dobu. Jeho umění vnuknout nám touhu po pokroku a spění vpřed je neodolatelné. V jeho spisech najdeme poučení i posílení víry v naše poslání. Osvejme si jejich znalost, promysleme i prociťme je a pak podle nich jednejme. Naše opravdovost, hluboká víra, pevná vůle i čin budou rozhodujícími. Vystříhej-

me se povrečního, bezduchého opakování Tyrsových hesel. I nejsvětější věc, bereme-li její jméno nadarmo, se může stát otrepanou.

Sestry a bratři, Sokolstvo zahájilo na počátku svého druhého století akci ideové obrody. Je nutno, abyste se všichni do ní zapojili tím,

že si nejprve sami osvojíte zásady sokolské myšlenky,

že budete pomáhat jiným sestram, bratrům, dorostu a především svým dětem, aby se seznámili se sokolskou myšlenkou a udržovali ji stále živou,

že se budete řídit sokolskými zásadami v soukromém i veřejném životě,

že budete nezištně pracovat pro naši společnou věc,

že se postaráte, aby naše jednoty byly vpravdě bratrsky sokolské,

že budete všude propagovat sokolství.

Je mnoho cest, jak prospekt věci. Rozhodujícími budou naše nadšení i vůle. Věc sokolská je tak velká a krásná, že žádná naše práce ani obět pro ni nejsou dost velkými. Dokažme, že Sokal i národ se mohou na nás spolehnout.

Přejeme Vám všem mnoho zdaru v sokolském i soukromém životě.

Nazdar!

ÚSTŘEDÍ ČESKOSLOVENSKÉHO SOKOLSTVA
V ZAHRANIČÍ

Jarmila Uhlířová,
jednatelka

Dr. Antonín Hřebík,
starosta

Václav Chochol,
vzdělávatel.

Předsednictvo a výbor Kanadského Sokola, okrsku Čsl. Sokolstva v zahraničí, konalo schůzi v "Empire" hotelu v North Bay, Ont. Schůzi předsedal starosta okrsku, br. Fred Pearson z Rouyn, Quebec. Přítomni byli činovníci a zástupci jednot "Masaryk" — Montreal, Rouyn-Noranda a Toronto 2. Zástupci jednoty Ottawa se schůzi nemohli zúčastnit

SOKOLSKÝM SVĚTEM. Starosta Kanadského Sokola, br. F. Pearson z Rouyn se zúčastnil reprezentačního plesu montrealské jednoty 4. ledna t. r. — V sobotu 18. ledna se konala společná schůze činovníků jednoty Toronto 2 a torontských členů předsednictva Kanadského Sokola a předsednictví starosty okrsku br. F. Pearson z Rouyn v torontské sokolovně kde se po schůzi konal večer ples jednoty rovněž za účasti starosty okrsku. Starosta Pearson navštívil během své návštěvy Toronto také zástupce druhé sokolské jednoty v Torontě, Masarykův dům a letní středisko Masaryktown. — Jednota v Ottawě vyvíjí velmi péknu činnost navzdory malému počtu

členů. Muži a ženy cvičí jednou týdně s průměrnou návštěvou 11 cvičících. — Jednota Toronto 2 konala členskou schůzi 12. ledna v sokolovně za předsednictví starosty, br. L. Vávry. V období od září do prosince m. r. bylo v pravidelném cvičení zařazeno 72 cvičících všech složek. Schůze zvolila pětičlennou volební komisi a stanovila datum valné hromady jednoty na neděli 15. března. Další společenským podnikem jednoty budou "Šibřinky" v sobotu 15. února které budou mít ráz: "U táboráku". — "Sokol Americký", úřední věstník Americké Obce Sokolské vstoupil letošním lednovým číslem do 85 ročníku a je dnes nejstarším sokolským časopisem na světě.

správné polohy vyšínutý nebo sevřený nerv.

"THOMAS E. DEWEY" DÁLNIČE?

Albany, N. Y. — Zákonodárný sbor státu New York projednává návrh na pojmenování známé dálnice státu New York po bývalém guvernéru státu a republikánském kandidátu na úřad prezidenta USA. Již v roce 1955 byl podán a odhlasován návrh, aby dálnice se jmenovala "Thomas E. Dewey Thruway" ale tehdejší guvernér státu, demokrat W. Averell Harriman, to použitím práva veta znemožnil.

NEJVVYŠŠÍ KOMIN

se nachází v Madison, ve státě Indiana v USA, v podniku "Ohio Electric Corporation". Komin je železobetonové konstrukce a dosahuje výše 707 stop.

ANGLICKÁ LETADLA PRO KUBU

Londýn (A. P.) — Anglická letecká společnost "Bristol" dodá Kubě v nejbližší době 4 dopravní letadla typu "Britannia". Koupí letadel dojednala v Anglii zvláštní kubánská mise která rovněž projednává další rozšíření obchodních styků Kubu s Anglií. Anglie dodala v nedávné době Kubě 400 autobusů a dalších 150 autobusů dodá Kubě Maďarsko.

J. GLENN U.S. SENÁTOREM?

Plukovník John H. Glenn Jr., první Američan který oblétl zeměkouli v umělé družici, oznámil na tiskové konferenci, že se uchází o nominaci demokratické strany do senátu Spojených států. Glennovým protivníkem v demokratické straně jest dosavadní senátor S. M. Young, kandidátem republikánské strany bude pravděpodobně Robert J. Taft Jr. V demokratické straně se proti kandidatuře pluk. Glenna postavil zejména zástupce demokratické strany v US kongresu čs. původu, Chas. Vaník.

TABORY NUDISTŮ

Vznikly v roce 1912 v Německu. Největší kolonie nudistů se nachází ve Francii na l'Île du Levant kde se v letních měsících soustřeďuje na 15,000 nudistů.

PŘEPLNĚNÉ UNIVERSITY

Francie trpí problémem přeplněných universit. Nejhorší situace je na pařížské Sorbonně, kde studenti před nedávnem demonstrovali proti nečinnosti příslušných úřadů. Ministerský představa Pompidou přišel po té s návrhem přeměnit pověstný Grand Palais (kde se každoročně koná mnoho vystav uměleckých i průmyslových) na Faculté des Lettres, kterážto škola odpovídá naší filosofické fakultě nebo anglické Faculty of Arts.

ZAJÍMAVOSTI

Pakistánská vláda zakázala dvěma tiskovým agenturám — United Press International a Agence France Presse — distribuci zpráv v Pakistánu.

Koncem m. r. byla v Ranchi, Indii, zahájena výroba strojů a strojového zařízení v továrně, postavené se sovětskou a československou pomocí.

V západním Německu bylo v r. 1963 zatčeno 1600 komunistických špiónů. Převážná většina z nich byli občané východ. Německa.

Podmínky pro studium lékařství v čestí státech Evropského společeného trhu budou od r. 1969 ednotné. Diplomy, získané po tomto roce, budou uznávány ve všech těchto státech bez ohledu na to, kterou fakultou v kterém státě byly vydány.

V listopadu 1963 byl zahájen provoz na nejvyšše položeném mostě v Evropě, který byl postaven v Brennerském průmysku jižně od Innsbrucku. Most je 2660 stop dlouhý a je podepřen šesti železobetonovými pilíři. Stavba mostou, který má 6 vozovek, trvala 4½ roku.

— Časopis Kulturní tvorba radostně konstatuje, že Dvořák je třetím nejpopulárnějším světovým skladatelem v Anglii, hned za Beethovenem a Mozartem.

V Evropě je to Dánsko, které má největší počet tiskáren na počet obyvatelstva — a to jednu tiskárnu na každých 2240 osob; na druhém místě je Švýcarsko — jedna tiskárna na 2280 osob; v Belgii jedna na 4,000, ve Švédsku jedna na 5700, v západ. Německu jedna na 5800, ve Francii jedna na 5900, v Itálii jedna na 8300 a v Rakousku jedna na 10,500 osob.

Světověznámá rakouská "Španělská jezdecká škola" bude v dubnu a květnu t. r. dělat turné po Spojených Státech a Kanadě. Pod vedením plk. Aloise Podhajského, škola vystoupí ve Philadelphii, Washingtonu, Chicagu, Detroitu, Bostonu, New Yorku, Torontě a Montrealu.

DANĚ Z NEMOVITOSTÍ NA ROK 1964 MĚSTO TORONTO

V souhlase s ustanovením Zákona o obecních záležitostech a na základě nařízení č. 22050 přijatého městským výborem dne 20. ledna 1964, první tři splátky z daní z nemovitostí na rok 1964 jsou splatné podle následující tabulky:

Volební obvody (wards)	První splátka	Druhá splátka	Třetí splátka
1, 2 a 3	12. ÚNORA	8. DUBNA	27. KVĚTNA
4, 5 a 6	19. ÚNORA	8. DUBNA	27. KVĚTNA
7, 8 a 9	25. ÚNORA	8. DUBNA	27. KVĚTNA

Výše uvedené splátky představují odhadnuté vyúčtování daní na rok 1964 založené přibližně na polovině loňských daňových sazeb. Zbytek bude účtován přibližně uprostřed roku a bude splatitelný v dalších třech splátkách. Tato cesta účtování daní umožňuje, že daně z nemovitostí se mohou splácet šesti splátkami místo dosavadních tří, a také časové rozpětí v kterém se daně mají zaplatit je mnohem delší.

W. M. Campbell,
městský pokladník.

KENNEDY TRAVEL BUREAU LTD.

296 Queen St. West - Toronto 2 B, Ont. EM 2-3226

LETADLEM V LÉTĚ TORONTO VIDĚN A ZPĚT na 21 dní (podléhá schválení vlády)

\$479.30

ZVLÁŠTNÍ VÝPRAVA NAVŠTĚVNÍKŮ
Z ČESKOSLOVENSKA — LODI POUZE \$334.00

PROCK INSURANCE AGENCY

124 PANDORA CIRCLE
SCARBORO, ONT.

AXminster 3-7916

AUTO - POZAR - BONDY

Dopravní a všeobecné pojištění

Výhodnější a levnější podmínky

Auto - financování

Bohoslužby v rodném jazyce se konají každou neděli o 11. hod. ráno v č. baptistickém kostele na 1624 Queen Street West.

Zpívá pěvecký sbor.
Každý srdečně zván.
Rev. J. Novák, Tel. 762-5960

ČESKÁ CUKRÁRNA V HAMILTONĚ

doporučuje
válečné dorty
mandlové a ořechové,
české punchové dorty
a výborné zákusky

JOE'S

BAKERY & COFFEE SHOP

318 KING ST. E. — JA 3-3323

Naveštěte naši kavárnu!

JOHN GREGOR

Dovoluje si oznámiti, že opět provádí
veškerý Plumbing Heating, opravy a
nové práce, pod firmou
QUALITY PLUMBING & HEATING
COMPANY

Volejte LE 3-8396

\$150.—
SLEVA NA VÝLETNÍ
LETENKU

AIR & OCEAN

TRAVEL CENTRE LTD.

1 ADELAIDE ST. E.

(roh Yonge St.)

TORONTO

EM 3-8888 (4 linky)

KAREL BUZEK,

Notář.

— Dnešní socialistické Československo se v mnoha směrech opravdu liší od kapitalistického systému, avšak často se tím více podobá systémům feudálním a otrokářským, dobám, kdy ještě byla roboty. Časopis Práce a mzda ve svém prosincovém čísle podrobně rozebírá tresty, jimiž jsou dodnes v ČSSR postihováni lidé, kteří neomluveně zameškali pracovní den. Za každý zameškaný den se "má podle návrhu krátké dovolené o eden až tři dny". Jiný předpis stanoví, že při skončení pracovního poměru je podnik povinen požadovat od pracovníka za každý den, který zameškal náhradu mzdy za jeden, případně dva dny. Jinými slovy, dělník, který zamešká pracovní den, musí pracovat další den zdarma.

— V okrese Spišská Nová Ves narazil autobus do 30 chodců. Pět lidí bylo usmrceno.

NOVÁ KONICHT
NA MÍRU. PŘE-
MODELOVÁNÍ
Zboží se zárukou
Údovorné opravy

FRANK PECH

238 KING ST. E., HAMILTON.

Ontario - Tel.: JA. 2.8921

EVROPSKÁ LÉKÁRNA

posílá

LEKY DO ČSSR

Rychlé a přesné dodání

MRARY'S DRUG STORE

344 BATHURST ST.

TORONTO

Tel.: EMpire 8-1059

Ušetříte na nábytku,
když nakoupíte přímo v továrně

UNITED FURNITURE FACTORIES

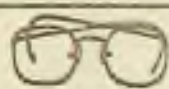
Showrooms

511 KING ST. W. - EM. 8-7316

Stereo HI-FI importujeme přímo

z Německa

3 POKOJE \$159.00

L. LUNSKÝ, OPTIK

Prohlídka očí - Zhotovení brýlí

Prvotřídní kvalita

Hovorné číslo

470 COLLEGE ST., TORONTO

WA 1-3924

YAROSLAV HUEBER

ADVOKAT a NOTÁŘ

347. BAY STREET

Suite 210

Tels.: EMpire 8-5536 - 927-1196

Toronto 1

ŽELVA DOKTOREM

Želva nacházející se v evropské nemocnici v Nakatu má reputaci, že umí vyléčit housera i různé ledvinové nemoci. Tato její schopnost byla objevena jedním z lékařů nemocnice, když tento byl postížen těžkým houserem a chtěl za každou cenu se zúčastnit golfového turnaje. Vzpomněl si tehdy na starý způsob léčby u kmenů Kihuyus v Kenyi a u Zulů v Jižní Africe. Ti totiž doporučovali v takovém případě si prostě sednout na želvu. Výsledek pokusu: bolesti přestaly okamžitě. Úspěch se opakoval i ve všech ostatních případech. Želva se stala slavnou a dostala jméno "Doktor". Žárliví lékaři se pokoušejí o vědecké vysvětlení: tělo při sezení na želvě se musí udržovat v rovnováze, aby nespadlo, a tak se pravděpodobně dostává zpět do